

Jean Dubuffet

předtím hovořili jako o straně, zvrhne se naše diskuse v nedorozumění. Můžeme začít pojmem kultury, který na sebe při různých příležitostech bere nejrůznější významy a i ty jsou ještě zabarveny neustále se měnícími nuancemi. Nejdříve je třeba vědět, chceme-li hovořit o kultuře obecně, v rámci určitého národa, nebo o té podobě kultury, kterou na sebe bere právě pro nás a právě tady. Jistě, každý národ má svou vlastní kulturu, která se liší od všech ostatních. Pokud činíme nějaké závěry o *naší* kultuře, nemusí to nutně znamenat, že budou platit jako obecné principy každé kultury. Bylo by jistě zajímavé objasnit zvláštnosti a hlavní znaky, jimiž se naše kultura odlišuje od kultur jiných národů. Myslím, že zvláště výrazný rys naší kultury spočívá v tom, že všude zavádí měření odpovídající různým hodnotovým stupňům a neustále se snaží redukovat všechny sledované objekty na společného jmenovatele, aby dosáhla zjednodušení světa prostřednictvím snížení počtu základních prvků, z nichž je složen. Zdá se mi, že trvale převládajícím postojem je v ní — místo toho, aby nabízenou podívanou chápala jako nespočetné množství horizontálně rozptýlených předmětů různé povahy — touha řadit věci do vertikálních sloupců, v nichž by byly řa-

Di

zeny podle zásluh, a to směrem od *vrcholu*. Naše kultura je založena na *třídění*. A ostatně také na *ustálenosti*, neboť místo toho, aby vnímala neustále se proměňující ráz každého předmětu podle toho, jak se mění buď jeho forma, nebo okolí, s nímž je svázán, nebo konečně úhel našeho pohledu na něj, trvá na jeho pevně určené identitě. Sama se ustanovila jako aparát, který se zabývá pouze pevně určenými věcmi a přestává fungovat, jakmile se na jeho základě chceme zabývat něčím nestálým.

Dalším rysem naší kultury (ale v podstatě jde stále o jeden a týž) je její záliba v hierarchii, která zcela zřejmě souvisí s faktem, že sama byla celá staletí utvářena kastou, která usilovně zaváděla hierarchii společenskou, takže proti horizontálnímu *bujení* prosazovala ve všech oblastech jednotlivé vertikální hierarchie.

Abychom mohli podrobněji prozkoumat inventář nejrůznějších implikací, jež se právě v naší době šíří skrze pojem kultury, měli bychom také brát v úvahu četné odstíny, které provázejí její vyhlášení a které přispívají ke zvláštnímu zabarvení, udělovanému tomuto pojmu kulturní propagandou, kterou by veřejná moc za pomoci nechutné reklamy ráda využila k těm nejnižším účelům. Říkám